

Milí neznámí,

číším optimismem už tím, že se na Vás obracím, doufaje, že zde ještě budou nějakí lidé, dokonce takoví, kteří budou umět rozluštit tento neznámý jazyk. Máloco z předpovědí, jak je známe z minulosti, se vyplnilo. Snad jen Karel Hynek Mácha to ve svém snovém průniku, jenž dodnes šokuje naše záhadology, v průrvě do jiného prostoru a času, v jednom svém textu odhadl: viděl dobu, ze které píšu, Prahu té pro něho neznámé doby, v níž lidé chaoticky běhají, majíce na hlavách jakási tykadla a v uších provázky. I povzdechl si básník: ještě že v takové strašné době nemusím žít. Kdysi jsem jako snad desetiletý četl v časopise Československé tiskové kanceláře z 30. let 20. století *Letem světem* předpověď, jak bude vypadat Praha v roce 2000. Máloco z toho se vyplnilo. Proto se o to ani nebudu pokoušet. Ale asi platí, že čím je budoucnost přítomnosti nepodobnější, o to více do očí bijí poloskryté, hloubkové podobnosti – člověk se totiž v podstatě nemění. Rád bych předpokládal, že ještě budou univerzity a fakulty, i když se již dnes mluví o jejich nepotřebnosti a o tom, že jsou přežitkem minulosti: v té podobě, v jaké existují dnes, existovat nemohou nebo nesmějí, v jiné podobě už to nemusí být univerzity a fakulty. Jak tohoto dosáhnout? Snad ponechat více věci běžet, asi tak, jak běží nebeská tělesa: o těch prostorách nevíme stále nic podstatného, i když si myslíme, že je to už docela dost. Představa, že člověk je všemocným tvůrcem, se tragicky projevil ve 20. a projevuje ještě více v 21. století. Jedni si mysleli, že vybudují tisíciletou říši, jiní zase jeden jediný společenský systém, jiní zase chtějí všechny obdarovat tunami povinného dobra. Více pozorovat, jednat s rozmyslem, měnit se zvolna, ale současně včas, jinak by mohlo být už pozdě, leč nespěchat. Neškodit lidem, ale být rozhodní, netvářit se jako vševědoucí páni světa, nesoudit, abychom nebyli souzeni, umět naslouchat, ctít tradice, sloužit, ale neposluhovat, neponižovat sebe ani jiné, vážit si důstojnosti své i jiných. Je to tak samozřejmé, že je to asi nesplnitelné. Dnes a denně se o tom přesvědčujeme, možná i vy, milí neznámí. Někomu je život řetězcem křivd. Rveme se s deficitem spravedlnosti nebo alespoň jejího pocitu.

Univerzity se často snažily o tom přemýšlet. Žádný strom neroste do nebe. I uprostřed smršťe technologií a překotných zlepšení bude asi boj o moc, bohužel, určující. Univerzity se aspoň snažily být nad věcí, i když nikoli vždy. Snad tyto snahy pomohou zachovat tuto univerzitu a její filozofickou fakultu, neboť dosud byly – byť s velkými mezerami – jejich záštitou. Že se zde budou zabývat – jako ještě dnes – filozofií, tou královnou všeho, ale také vědami mladšími, také že všichni pochopí, že jazyku se lze nejen učit, ale také o něm a o jeho produktech přemýšlet. A v skrytu duše věřím, že se zde budou studovat opravdu všechny tzv. slovanské jazyky a literatury s areálovým přesahem, byť asi tak, jako se dnes studuje zlatý věk římského písemnictví. Pokud budete vědět, o čem píšu, snad se těmto přáním – a nikoli odpovědím – aspoň zasmějete. K smíchu máte jistě stejně tolik příležitostí jako my dnes.

Ivo Pospíšil